

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty (T1-T2, T4-T11)

Esihistoria

- **Käsitys kronologiasta**
- **Metsästys ja keräily**
- **Esihistoriallisen ajan lähteet: esinelöydöt ja kalliomaalaukset**

Varhaiset korkeakulttuurit

- **Kirjoitustaidon keksiminen (esihistoriallisen ja historiallisen ajan murros)**
- **Maanviljely ja sen merkitys**
- **Korkeakulttuurit: Esim. Egypti**
- Keisarit Augustus ja Ceasar
- Leipää ja sirkushuveja (esim. Colosseum, kylpylät, gladiaattorit, kilpa-ajot)

S2 Vanha aika ja antiikin perintö (T1-T4, T6, T8-T11)

Antiikin Kreikka

- **Demokratian synty**
- **Yhteiskunnan rakenne (ihmisten eriarvoisuus, kaupunkivaltiot)**
- **Kulttuuri (esim. teatteri, filosofia, urheilu, jumalat, hellenismi, tiede, taide)**
- **Antiikin heijastuminen nykypäivään**
- Mytologia (esim. Odysseia, Minotaurus, Troijan hevonen)
- Aleksanteri Suuri ja Makedonia

Pohjola

- **Pienissä yhteisöissä eläminen ja liikkuminen ravinnon perässä**
- **Pysyvän asutuksen syntyminen ja maanviljely**
- **Eriaikaisuus muun maailman kanssa**
- Luonnonuskonnot ja -uskomukset
- Pysyvän asutuksen syntyminen rannikolle (kaupankäynti)
- Vaihdatatalous
- Työkalut, korut ja muut esineet

Antiikin Rooma

- **Käsitteet eaa. ja jaa.**
- **Roomalainen yhteiskunta (esim. keisarit, armeija, rakentaminen)**
- **Kristinuskon tulo Euroopan alueelle**
- **Rooman hajoaminen ja antiikin ajan päättyminen**
- Keisarit Augustus ja Ceasar
- Leipää ja sirkushuveja (esim. Colosseum, kylpylät, gladiaattorit, kilpa-ajot)

6.lk

S3 Keskiaika (T1-T2, T4-T11)

Eurooppa

- **Sääty-yhteiskunta**
- **Kristinuskon vahva asema Euroopassa (esim. Ristiretket, katolinen kirkko, pyhimykset)**
- Feodalismi, ritarit ja linnat
- Islamilainen kulttuuri (esim. tiede)
- Kaupunkien syntyminen
- Taudit (esim. musta surma)

Pohjola

- **Viikingit**
- **Kristinuskon tulo Suomen alueelle**
- **Turku**
- Ristiretket Suomeen (esim. tarina piispa Henrikistä)
- Maanviljelyn kehittyminen

S4 Uuden ajan murrosvaihe (T1-T11)

Renessanssi

- **Vanhan ja uuden ajan taite**
- **Tieteet ja taiteet**
- **Kirjapainotaito**
- Reformaatio

1600- ja 1700-luku Euroopassa

- **Itsevaltiut ja ihmisten asema yhteiskunnassa (säädyt)**
- **Tieteen nousu**
- Itsevaltiut Ranskassa
- Tyyliuunnat (esim. barokki)
- Yhdysvaltojen syntyminen

Löytöretket

- **Löytöretket Amerikkaan**
- **Amerikan alkuperäiskansat**
- **Orjuus**
- Muualle suuntautuneet löytöretket
- Kiina ja Intia

S5 Suomi osana Ruotsia
T1-T2, T4-T6, T8-T11

Vaasan suku

- **Kustaa Vaasa**
- Kalmarin unioni ja sen seuraukset
- Kustaa Vaasan jälkeläiset
- Turun linna
- Nuijasota

Ruotsin suurvalta-aika

- **Pietari Brahe ja hänen merkityksensä Suomen alueella ja Kuopion alueella**
- Tavallisten ihmisten elämä Suomen alueella (esim. elinkeinot, asuminen, säädyt)

Suomen kirjakielen synty

- **Mikael Agricola**

Yhteys Euroopasta tulleeisiin ajatuksiin ja keksintöihin (esim. luterilaisuus, kirjapainotaito)